

Bankarski rizici

Kreditni rizik

ili rizik druge ugovorne strane određuje se kao vjerovatnost da dužnik ili izdavatelj finansijskog sredstva neće biti sposoban platiti kamatu ili otplatiti glavnicu prema uvjetima utvrđenim u sporazumu o kreditiranju- sastavni je dio bankovnog poslovanja.

Među rizicima sa kojima se banka suočava, ovo je najvažnija vrsta. Neizvršavanje obaveza od strane klijenata banke, kao druge strane u kreditnom poslu, ima za rezultat gubitak cjelokupnog potraživanja.

Osim klasičnih kreditnih poslova, kreditni rizik nastaje kod trgovanja različitim finansijskim instrumentima na tržištu. Uprkos inovacijama u području finansijskih usluga kreditni je rizik još najznačajniji pojedinačni uzrok stečajeva banaka. Razlog tome jest što se više od 80% bilanse stanja banaka u načelu odnosi na ovaj vid upravljanja rizicima.

Kreditni rizik se javlja kad god su bankovna sredstva investirana, izložena, proširena i posvećena. Kreditni rizik se može pronaći u: kreditima, investicijskom portfoliju, bankovnim prekoračenjima, kreditnim pismima.

Kreditni rizik također postoji u različitim bankovnim proizvodima, aktivnostima i uslugama kao što su: derivati, devizni kurs, gotovinske usluge, trgovinske finansije. Ovaj rizik ne postoji kad je riječ o ulaganju u državne vrijednosne papire ili bankovne depozite čiju isplatu jamči država. Za kreditni rizik se u engleskoj terminologiji često koristi izraz *default risk* pri čemu default nastaje u tri slučaja :

- Prvo, ako dužnik ne izvrši plaćanja po kreditnom ugovoru ni posle najmanje tri mjeseca od momenta dospijeca
- Drugo, ako dužnik prekrši neku od zaštitnih klauzula u kreditnom ugovoru tada se automatski pokreću pregovori između banke i dužnika u protivnom banka zahtjeva da dužnik momentalno vrati cijeli dug.
- Treće, ekonomski default nastaje kada ekonomska vrijednost aktive dužnika padne ispod vrijednosti njegovog duga. Ekonomska vrijednost duga predstavlja vrijednost očekivanih budućih novčanih tokova diskontovanih na sadašnji momenat putem odgovarajuće diskontne stope. Naime, ako tržišna vrijednost aktiva dužnika padne ispod tržišne vrij. obaveza to znači da su sadašnja očekivanja budućih novč tokova takva da se dug ne može vratiti.

Operativni rizik

Baselski odbor za nadzor banaka definira kao rizik gubitaka koji proizlaze iz neprimjerenih ili pogrešnih unutrašnjih procesa , ljudi i sistema ili zbog vanjskih događaja. Ova definicija uključuje pravni, ali isključuje strateški rizik. Strateški rizik je potencijalni gubitak koji se može pojaviti uslijed:

- vođenja neefektivne poslovne strategije,
 - odsustva integrisane poslovne strategije,
 - nemogućnosti i nesposobnosti da se integrišu te strategije
 - nemogućnosti i nesposobnosti da banka prilagodi svoje strategije promjenama koje nastaju u posl. okruženju.
- Banka preuzima strateški rizik kada ulazi u nove poslovne aktivnosti ili kada mijenja način na koji trenutno izvršava neku od važnih aktivnosti.

Banka izgrađuje sistem upravljanja operativnim rizikom u skladu sa smjericama baselskog sporazuma o adekvatnosti kapitala (Basell II). Sistem se temelji na prikupljanju podataka koji su posljedica operativnog rizika (razvrstanih prema poslovnim linijama i vrstama događaja) i period. provođenju samoprocjene rizika i kontrola.

Tendencije kao što su povećano korištenje visoko automatizirane tehnologije, porast poslovanja sa stanovništvom i rast elektronskog bankarstva, sve veće oslanjanje na vanjske izvore i povećano korištenje razrađenih tehnika za smanjenje izloženosti kreditnom i tržišnom riziku utjecali su na povećanje izloženosti operativnom riziku.

Operativni rizik banke je usko povezan sa njenim operativnim politikama i procesima i da li ima adekvatne kontrole. Ovaj rizik je teško mjeriti direktno ali je vjerovatno veći što je veći broj odjeljenja i filijala, zaposlenih ili kredita insajderima.

Vrste operativnog rizika su: unutrašnja prevara, vanjska prevara, radno pravo i sigurnost na radu, odnosi sa klijentima i proizvodi, štećenja fizičke imovine, prekidi u posl. i pad sistema, izvršenje isporuka i uprav procesima.

Tržišni

je rizik rizik koji neka banka može snositi uslijed nepovoljnih kretanja tržišnih cijena.

Izloženost takvom riziku može nastati uslijed bančinog poduzimanja namjernih špekulativnih pozicija ili može proizaći iz bančine aktivnosti trgovanja devizama. Svaki sastavni dio rizika uključuje opći tržišni rizik i specifični rizik koji nastaje uslijed specifične strukture portfelja neke banke.

Sve veća izloženost banaka tržišnom riziku uzrokovana je tendencijom raznolikosti bankovnog poslovanja i njenim razvojem od tradicionalno posredničke uloge prema aktivnostima „ stvaranja tržišta“ i špekulativnog trgovanja tj. aktivnosti u kojoj banke raspodjeljuju određeni iznos kapitala za aktiv. namjernog preuzimanja rizika. VAR je modelirajuća tehnika koja obično mjeri sveukupnu izloženost banke tržišnom riziku te, uz određeni nivo vjerovatnosti, procjenjuje iznos koji bi banka izgubila da mora držati neku aktivu tijekom određ. vrem. razdoblja.

Rizik kamatne stope

predstavlja osjetljivost kapitala i prihoda banke na promjene ukamatnim stopama. Kada se kamatne stope na finansijskom tržištu promjene, to utiče na prihod banaka kao što su prihodi od kamata po kreditima i vrijednosnicama i na trošak kamata na depozite i ostala sredstva koja je banka posudila. Također se mijenja tržišna vrijednost aktive i pasive banke mijenjajući tako neto vrijednost banke. Kamatna stopa bilo bilo kojeg određenog kredita ili vrijednosnice je određena finansijskim tržištem gdje se banke prilikom odobravanja kredita nalazi na strani ponude a na strani tražnje se pojavljuju kada nude usluge depozita javnosti ili kad izdaju nedepozitne zadužnice IOU (pisane dokumente koji daju dokaz o dugovanju) kojim pribavljaju sredstva za plasmane i različita ulaganja. Većina pojedinih banaka mora biti ona koja prihvaća cijene, a ne tvoritelj cijena i mora prihvatiti nivo i trend kamatnih stopa kakvim one jesu te stvarati planove primjereno tomu.

Kada se tržišne kamatne stope kreću, bankari su suočeni sa dvjema osnovnim vrstama rizika kamatne stope: rizikom cijena i reinvesticijskim rizikom.

Rizik cijena - pojavljuje se kada tržišne kamatne stope rastu, uzrokujući pad tržišne vrijednosti većine obveznica i kredita s nepromjenjivom kamatnom stopom koju banka posjeduje. Ako banka želi prodati te finansijske instrumente u periodu kad kamatne stope rastu, mora biti spremna prihvatiti kapitalni gubitak.

Reinvesticijski rizik - pojavljuje se kad tržišne kam st padaju, forsirajući banku na ulaganje sredstava koja u nju pritječu u manje profitabilne kredite, obveznice i drugu prihodonosnu aktivu, smanjujući tako oček buduć prihode.

Devizni rizik - je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke uslijed promjene deviznog kursa. U praksi devizni rizik se sastoji od slijedećeg:

- transakcijskog rizika ili uticaja promjena kursa na strana potraživanja i dugovanja koja se temelje na cijeni tj. razlika u cijeni po kojoj se oni naplaćuju ili plaćaju i cijeni po kojoj su priznati u lok. valuti u fin. izv. neke banke
- ekonomskog ili poslovnog rizika vezanog za uticaj promjene kursa na dugu poziciju neke države npr. Deprecijacija u lokalnoj valuti može uzrokovati pad uvoza i veći izvoz
- **rizika revalorizacije ili rizika konverzije** koji nastaje kada se devizna pozicija neke banke revalorizira u domaćoj valuti ili kad matična institucija provodi finansijsko izvještavanje.

RIZIK VLASNIČKIH UDJELA/ KAPITALA

Ovaj rizik odnosi se na preuzimanje ili držanje pozicija trgovačke knjige u vlasničkim udjelima ili sredstvima koji se ponašaju slično njima (npr. konvertibilne vrijednosnice) i njihovim derivatima. Slično tome rizik vezan za vlasničke uloge obračunava se za specifični rizik držanja određene vrijednosnice (beta) kao i za poziciju na tržištu u cjelini. Za derivate se rizik mjeri konvertiranjem derivata u teoretsku vlasničku poziciju instrumenta na kojem se derivat bazira. Ovaj rizik može biti rezultat iz općeg i specifičnog rizika. Za razliku od općeg specifični se može reducirati diverzifikacijom.

Rizik likvidnosti

je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke uslijed nesposobnosti te banke da ispunjava svoje dospelje obaveze. Većina bankovnih aktivnosti ovisi od sposobnosti neke banke da

osigura likvidnost svojim klijentima. Banke su posebno osjetljive na probleme likvidnosti kako na nivou pojedine institucije, tako i sa stajališta cijelog tržišta.

Važnost likvidnosti se očituje i jasno raspoznaje tek u kriznim situacijama. Banka sa adekvatnom likvidnošću će puno lakše premostiti krizne situacije i šokove.

Rizik likvidnosti je «derivirani» oblik rizičnosti i kako je posljedica izloženosti drugim rizicima, banke rizik likvidnosti često marginaliziraju. Naime, jedno od istraživanja pokazalo je da čak 67 posto risk managera američkih banaka smatra da likv. uopće nije problem u njihovim bankama te ju stoga niti naročito ne istražuju.

Ovaj rizik može biti rezultat ili problema finansiranja ili tržišni likvidnosti rizik. Rizik finansiranja likvidnosti predstavlja nemogućnost likvidiranja potraživanja ili dobijanja adekvatnog finansiranja novim zaduživanjem.

Tržišni likvidnosti rizik predstavlja nemogućnost banke da lako kompenzira specifična ulaganja bez značajnih gubitaka zbog neadekvatne dubine tržišta ili tržišnih poremećaja.

Rizik likv. je najveći kad banka ne može da anticip. nove zajmovne zahtj. i nema pristup novim izvorima gotovine. U suvremenim uslovima ovaj rizik ima sekundarni značaj zato što se obično pokriva drugim instrumentima. Kod ovog rizika banka se suočava sa dva problema: manjkom likvidnih sredstava ili mogućnošću da na tržištu mobilise likvidnosna sredstva.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih sredstava, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i uvezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolia je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročnoe debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

Upravljanje rizicima

UPRAVLJANJE TRŽIŠNIM RIZICIMA

Tržišni rizik odnosi se na rizik gubitka banke usljed nepovoljnog kretanja kamatnih stopa, deviznih kurseva, cijena dionica i pozicija po derivatnim instrumentima dakle tržišnih varijabli kod kojih banka ima izloženost. Glavno mjerilo za determinaciju neočekivanog tržišnog gubitka je metodologija VAR (value-at-risk). To je ustvari procjena potencijalnog gubitka usljed kretanja tržišnih cijena koja su za banku nepovoljna. VAR izražava maksimalan gubitak banke ali samo do određenog nivoa povjerenja. Specifičnost regulisanja tržišnih rizika sastoji se u tome što banke drže obveznice, dionice i devize u znatnoj mjeri kratkoročno pa je stoga neophodna permanentna revizija njihove vrijednosti na bazi tržišnih cijena.

Kod upravljanja tržišnim rizicima banke mogu da koriste standardnu metodologiju ili svoje interne modele za evaluaciju tržišnih rizika i za determinaciju formiranja obaveznog kapitala za pokrivanje tržišnih rizika. Standardna metodologija predviđa obavezni kapital i na devizne pozicije banaka zbog mogućih promijena deviznih kurseva koji bi bili nepovoljni za banku. Umjesto standardne metodologije banke mogu da koriste interne modele za mjerenje tržišnih rizika ukoliko imaju zadovoljavajuće interne sisteme upravljanja tržišnim rizicima s tim da ti sistemi moraju da budu eksplicitno prihvaćeni od strane supervizorske institucije.

U banci nekada postoji nezavisna služba za kontrolu rizika. Interni modeli mora da sadrže odgovarajuće limite koji na operativnom nivou ograničavaju izloženost tržišnim rizicima. Korektivni multiplikator mora da iznosi najmanje 3 a može eventualno da bude povećan na 4 što zavisi od rezultata tzv. Back testinga. Banka mora da ima spreman rigorozan program stress testinga.

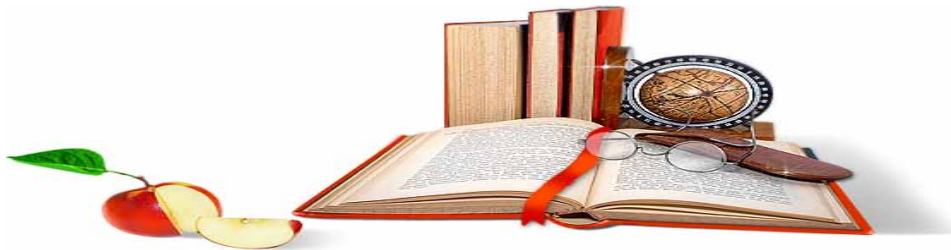
Što se tiče kvantitativnih standarda, banke koje koriste sopstvene interne modele imaju slijedeće obaveze:

- evaluacija VAR vrši se na dnevnoj bazi na nivou 99%;
- statističku bazu na osnovu koje se vrše VAR obračuni mora da iznosi najmanje godinu dana, s tim da se revizija te baze vrši najmanje u tromjesečnim intervalima;
- supervizorska vlast ne propisuje određeni interni model kojeg se banke moraju pridržavati, tako da banke mogu da koriste razne modele s tim da budu ispunjeni zahtjevi kvalitativnih i kvantitativnih standarda. Interni model koji utvrdi banka mora da dobije eksplicitnu saglasnost supervizorske vlasti.
- Banka mora da sprovodi regularni program back testinga svog internog modela tržišnog rizika. Zapravo se radi o ex post provjeri efektivnosti internog modela putem upoređenja VAR procjene rizika sa stvarnim gubicima i gubicima banke.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA
SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com